

Izhaja:

10. in 25. vsakega
mesca.

Dopisi naj se frankujejo.
Rokopisi se ne vračajo.

MIR.

Velja:

za celo leto 1 gold.
za pol leta 50 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom: Izdajatelju
„Mira“.

Vsakemu svoje!

Leto IV.

V Celovec 10. septembra 1885.

Št. 17.

Slovenci cesarju!

Napočil je za nas veselja dan,
Naš svitli cesar biva v naši sredi!
Raduje se ves stari Gorotan,
V očeta lice zrejo vsi pogledi:
O knez! Slovenci Tebi zvesto vdani
Ti kličemo: Naj Bog Te nam ohrani!

Branitelj svete vere si nam Ti,
Enako ljubiš svoje vse naróde;
Zato pa trdno Tvoj prestol stoji
In trdno stal do časov konca bode;
Viharjev zlo ne bo ga omajalo,
Ker je postavljen na pravice skalo.

Mogočno žezlo v rokah Ti držiš;
Sloveči národi so Ti pokorni;
Pa vemo, tudi mali dar častiš,
Ki Ti podamo ga Slovenci borni:
Do smrti zvesta srca so ta dar,
Udani Tebi, slavni naš vladar!

Prazne besede, s katerimi liberalci slepijo ljudi.

IV. Verdummung — potrapanje.

B.

Zadnjič smo liberalcem in dr. Wrannu dokazali, da nič ne storijo za omiko slovenskega ljudstva, da mu oni le zavirajo pot do omike in da so tedaj le oni tisti, ki hočejo naše ljudi potrapati in jih ohraniti v nevednosti. Zdaj bojo pa liberalci govorili: „Ja, vi slovenski rodoljubi hočete pa vendar potrapati slovensko ljudstvo, ker se držite še stare vere, in hočete šole imeti krščansko-katoliške“. Ti nesrečni liberalci so namreč zgubili luč sv. vere, zdaj si svetijo na potu skozi življenje le še z borno leščerbo svojega človeškega uma in z bakljami človeških učenjakov. Oni mislijo, da gorijo te leščerbe in te baklje bolj svetlo, kakor solnce sv. vere, katero nam je prinesel sam Božji sin iz nebes, — zato pa imajo vsakega za „neumnega“, kdor še veruje, kar nas uči sv. katoliška cerkev. Oni hočejo imeti liberalne, to je, brezverske učitelje in take šole, da bi se kar mogoče prav malo ali nič ne učilo krščanskega nauka!

Da bi učitelj otrokom kaj povedal od Boga ali iz življenja svetnikov, tega ne trpijo na nobeno vižo. Učitelj mora govoriti samo od kebrov in metuljev, koliko mladih vrže zajklja, in koliko prebivalcev šteje mesto Honolulu na Sandviških otokih. Krščanski poduk zdi se jim čisto nepotreben; da bi pa ljudje vendar preveč ne godrnjali, dali se fajmoštru še dve uri v tednu, da sme v šolo priti in otroke podučevati v tem, kar je najbolj potrebno, v krščanski veri. Katehet pa ne bo dosti opravil v teh dveh urah, če mu ne bo pomagal učitelj, če ne bo učitelj učil v tistem, krščanskem duhu, kakor duhovnik. To se pa dostikrat ne zgodi, zato terjajo vsi pametni ljudje in verni kristjani, naj bi bile šole spet katoliške, to je, ne samo katehet, ampak tudi učitelj naj bi učil tako, da bi izredil iz otrok dobre kristjane. Tudi šolske bukve morajo biti pisane v krščanskem duhu. Tega pa liberalci nočejo, ampak oni pravijo: „Šola ni za to, da bi izrejala kristjane, dosti je, da izreja pametne in poštene ljudi.“ Oni namreč mislijo, da je človek lahko pošten, če prav nema nobene vere. V tem pa živijo v veliki zmoti. Se ve da, bogat gospod, ki ima vsega zadosti, temu ni treba krasti, goljufati in ropati, on bo za silo in na vitez morda shajal brez vere. Pa že pri takih se pogosto vidi, da prelamljajo zakonsko zvestobo, da strežejo več trebuhu in poželjivosti, kakor lepim šegam. Kaj pa reven človek, ki živi v stiskah in v potrebi? Tacega zamore brzdati le vera in vest. Ako se mu pa reče, da ni Boga in ni večnosti, bal se bo le še žandarja, Boga pa nič več. Žandarjev pa ni toliko, da bi za vsakim človekom eden stal. Brez vere se bojo tedaj množile tatvine, goljufije, krive prisege, bogoskrunstva, divji zakoni, poboji, ropi, samomori, kar se v naših časih v resnici godi.

Da liberalne ali brezverske šole ne delajo ljudi „dobrih“ in „poštenih“, tega nas uči skušnja.

Na Francoskem imajo take šole že od leta 1826. Pa število hudodelcev tam zmirom bolj narasča: L. 1826 so imeli 30.637 jetnikov, l. 1878 pa že 110.246. Samomorov je bilo 1840. l. 2752, l. 1860 že 4050, l. 1879 pa celo 6496. Ravno tako se lahko s številkami dokaže, da je na Nemškem in Laškem toliko več hudodelcev, kolikor bolj se širi nevera, in da ljudstva ne morejo poboljšati s svojimi liberalnimi šolami, katerih ustanovljajo zmirom več.

Na Nemškem se liberalizem že dolgo šopiri. Liberalne brezverne šole pa je upeljal minister Falk. Kakšen sad so pa rodile? Leta 1869 je bilo na Pruskem (Prajzovskem) mladih hudodelcev 6615, leta 1878 pa že 13.318. Vseh hudodelcev je bilo na Pruskem l. 1872 po izkazu prof. Oettingerja 88.203, l. 1878 pa že 145.578. In ktere pregrehe se najbolj množijo? Čujte: ropi, goljufije, ponarejevanje pisem, krive prisege, poboji in umori. Če se pa udklub dolgoletnim šolam množijo te surove pregrehe, potem se pač ne more trditi, da liberalne šole požlahnujejo srce.

Na Laškem je bilo leta 1870 hudodelcev 174.512, leta 1879 pa že 235.620. Liberalne šole tedaj tudi na Laškem niso nič poboljšale ljudstva. Ravno na Laškem pričajo številke, da je veliko več hudodelcev zoper državo med omikanimi, kakor med priprostimi ljudmi!

Ja, brez vere se bo človek težko premagal v skušnjavah, le vera nas brzda, da ostanemo na poti poštenosti. Prazna pa je beseda, da je človek lahko pošten tudi brez vere. Tudi veren človek pride v potrebo in tudi njemu se ponudi včasih priložnost, da bi lahko kak denar izneveril in izmeknil, da bi živa duša ne vedela za to.

Človek brez vere, če bo v hudi stiski, se pri taki priložnosti ne bo premagal; kdor ima vero, se pa bo. Mislimo si revnega očeta, ki ima veliko lačnih otrok. On gre na vse zgodaj na sprehod in najde mošnjo s 100 gld. Ako ni trdne vere, mislil si bo: „Videl me ni noben človek, mošnjo vržem v peč, da me ne more izdati, denar je pa denarju podoben; teh 100 gld. bo lepa pomoč za mene. Strašno bi bil neumen, ko bi jih dal nazaj!“ Veren mož pa poreče: „Če me drug ni videl, me je pa Bog, Njemu bom enkrat odgovor dajal, boljši je revno živeti, kakor nesrečno umreti.“ Ali mar ni res tako?

Ja, vera je podlaga vse poštenosti in pravičnosti na svetu. Učeni Platon ni bil noben kristjan tudi noben duhovnik, on je bil še poganski modrijan, pa že on je rekel: „Kdor napade vero, on strese vse stebre človeške družbe.“

Adamu in Evi je hudič rekel, da bosta bolj modra, če bosta jedla od prepovedanega sadu. Pa ravno narobe je bilo res; nju pamet je postala bolj mračna, nju kri bolj hudobna, zgubila sta lep raj in postala zelo nesrečna. Tako vam pravijo tudi brezverci, da boste „bolj modri in bolj srečni“, ako ne boste verovali duhovnikom. Pa nikar liberalcem ne verujte! Tisto liberalno „modrost“ bo enkrat osramotil sam Bog, vam pa bo prinesla časno in večno nesrečo.

Ljubi Slovenci, duhovniki vas ne držijo v nevednosti, saj oni vas le podučujejo v vseh rečeh, največ pa v krščanskih resnicah, ki so nam najbolj potrebne, da jih vemo in po

njih živimo. Pač pa hočejo brezumni liberalci pogasiti v vaših srcih luč svete vere, da boste v temoti tavalj proti peklu! Ja, kdor od krščanskih resnic nič ne vé, tak je v resnici neveden; in kdor vas teh resnicah podučevati brani, le ta vas hoče v resnici obdržati v nevednosti! Ali je tudi vam, g. dr. Wrann, ljuba in draga taka nevednost v krščanski veri? Ali se morda tudi vam to zdi potrpanje, ako se ljudstvo podučuje v krščanskih resnicah?

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Slovenci, pošiljajte prošnje na državni zbor!) Mi dobro vemo, kakošne šole si vi želite, ljubi Slovenci. Vi pravite in vsi pametni ljudje pravijo tako, da bi bilo šest let šole zadosti; vi hočete krščanske, katoliške šole, in vi tudi hočete, da bi se slovenska beseda ne porivala tako v kot, ampak naj bi se otroci prva leta podučevali po slovensko, in še le pozneje tudi po nemško. Dostokrat ste že prosili za take šole, pa vaše prošnje niso bile uslišane. Vse to je popisano v bukvicah, ki smo jih zdaj v nemškem jeziku natisniti dali. Pa kaj mislite, kako odgovarjajo na te bukvice nemškutarji in liberalci? Oni si hočejo pomagati s starimi lažmi, s katerimi so nas do zdaj še vselej goljufali za naše pravice. Oni pravijo, da ni nič res, da si vi želite takih šol, kakor mi pišemo; oni pravijo, da ste vi čisto zadovoljni s sedanjimi šolami, in le g. Einšpieler in njegovi tovarši delajo „nemir“ v deželi.

Treba je tedaj, da na laž postavimo liberalce in nemškutarje! Treba je, da iz vseh krajev Koroške grejo prošnje na državni zbor za boljšo šolsko postavo, za šestletne, katoliške in (v prvih letih) slovenske šole. Več ko takih prošenj pride, bolj bojo gospodi poslanci prepričani, da mi resnico pišemo, in da se nemškutarji lažejo, ako trdijo, da ste vi zadovoljni s sedanjimi šolami. V državnem zboru je dosti pravičnih mož, ki vaših prošenj ne bojo vrgli pod klop, ampak jih bojo preresetali in potem vladi nasvetovali, kaj ima storiti v tej reči.

Iz Kotmare vesi. (Iz naše šole.) V prejšnjih časih, ko smo imeli še slovensko šolo, bila je navada, da so šolarji na cesarjev rojstni dan zapeli pri sv. meši cesarsko pesem po slovensko. Pozneje smo dobili nemško šolo, in odslej se je morala cesarska pesem po nemško peti. Letos pa je čisto izostala. Kot zvesti cesarjevi podložniki smo šli na cesarjev rojstni dan k sv. maši, da bi izprosili blagoslov Božji nad našega svitlega vladarja. Čakali smo, kdaj se bojo oglasili šolarji s cesarsko pesmijo, pa smo čakali zaastonj. Čudno se nam zdi, da se je opustila ta lepa navada. Ali mar ni več potrebno, vcepjevati v mlada srca ljubezni do avstrijske domovine in zvestobe do cesarja? Mislim, da bi bilo to potrebno posebno v naših časih, ko že vse mrgoli takih, ki škilijo čez nemško mejo in častijo le še železnega Bizmarka!

Iz Globasnice. (Naša šola.) Dne 19. avg. je bilo v naši farni cerkvi izpraševanje iz krščan-

skega nauka. Otroci so odgovarjali tako dobro, da je bilo veselje. Č. g. fajmošter Eichholzer se veliko potrudijo, da otroke kaj naučijo. Otroci pa tudi znajo krščanski nauk, ker jih g. župnik podučuje v domači, slovenski besedi. — V drugih šolskih predmetih pa so otroci čisto nevedni. V drugem razredu še tega ne znajo, kar bi morali znati že v prvem šolskem letu. To pride od tod, ker se jim vse le po nemško ubija v glavo. Učitelj drugega razreda je trd Nemec, kako bo tak podučeval slovenske otroke? Slišim, da so prosili za slovenskega učitelja.

Iz Št. Petra pri Velikovcu. (Naš g. fajmošter ostanejo pri nas.) Mi Št. Peterčani smo tako srečni, da imamo skrbnega, ljubeznjivega in za srečo slovenskega ljudstva vnetega dušnega pastirja. Lepo nas podučujejo, zvesto skrbijo za čast Božjo in lepoto cerkve, nobena pot jim ni pretežavna, in radi pomagajo, kjer le morejo. Zato smo bili vsi žalostni, ko smo slišali, da nas hočejo gospod župnik zapustiti. Mi pa smo jih prosili, naj še ostanejo, in tudi gospodje duhovniki v Celovcu so nam pomagali prositi. Tem se prav lepo zahvalimo. Zdaj smo spet vsi veseli, ko smo gospoda preprosili, da še ostanejo pri nas.

Iz Šmohorske okolice. (Kako se svet razvija!) Med tiste tri občine, ki so pri poslednjih volitvah potegnile z nemškoliberalci zoper svoje sorodne brate, spada tudi občina Smrče na spodnji Zili. To je žalostno in sramotno za Slovence sploh, posebno pa za nas slovenske Zilane. Zilani smo po celim slovanstvu sloveli ko zvesti, trdni Slovenci. Mi Zilani smo najdalje in najveštejši članiti starodavne slovanske običaje ali navade: staroslovanske igre in plese, — staroslovenske noše za moške in ženske, stare in mlade, — staroslovenske navade pri somnjih, ženitvah in kresih, pri koledovanji in zaplačevanji itd. Tudi slovenski jezik imamo še dosti čist, akoravno smo od treh strani obdani in nadlegovani od Nemcev. Peščica privandranih tujecev in obgospodarjenih nemčurjevdomačinov je med čisto konservativno pšenico zasejala nemškoliberalno ljuliko. Ja po pravici: ljulika je, kar nam donaša nemškoliberalna setev. To nam je jasno in neovrgljivo dokazal naš ljubi „Mir“, kterege mi rodoljubni Slovenci tako radi prebiramo, nemčurji pa preklinjajo in ovajajo. V poslednjejštevik nam je „Mir“ dokazal, kako se svet po liberalnem duhu čudno razvija, tako da gre vse rakovo pot. Med drugim je po številkah pokazal, kako žalostno se človeški rod tudi telesno razvija, da postaja mladina od leta do leta bolj slaba in pokvekana, da skorej za vojaščino ne bode več dosti pripravnih mladenčev! Zilani so od nekada sloveli kot pravi korenjaki in velikani, zraščeni kot jelke, močni in trdni kot dobje in zdravi kot ribe. Malokteri je bil pri novačenju zavržen, da ni bil za vojake. Pa svet se tudi po Zili čudno razvija po liberalnej šegi! Bral sem, da v Avstriji med 100 mladenči jih 61 ni za vojake, — to je strahotno! Med njimi je tudi že dosti Zilanc, ki so prej bili tako krepki Janezi! To dela zgodnja tobakarija, žganjarija, potepanje in ponočevanje. Kdaj bode nas pamet srečala, da bomo dali libe-

ralnemu duhu slovo, po katerem se tako žalostno in sramotno razvija človeški rod!?

Iz slov. Šmihela. (Naš župan.) Zadnje volitve so pokazale, da je naša občina slovenska, in da ima še može, ki se potegujejo za slovenske pravice. Laž je, kar nemškutarji zmirom vpijejo, da hočemo mi sami nemške šole in kancelije. Mi hočemo, naj se naučijo naši otroci tudi po slovensko brati in pisati; gospodje po kancelijah pa naj znajo tudi slovensko, da bomo mogli z njimi govoriti. — Zdaj mora biti naša skrb, da si prihodnjič izberemo slovenskega župana. Sedanji župan g. Ovšan je sicer tudi slovenske matere sin, in težko da bi znal po nemško brati in pisati. Pa vendar trobi v nemško-liberalni rog, svojih slovenskih rojakov pa noče poznati. On poslušale svojega tajnika, ta je njegov prerok. In kdo je ta tajnik? Tudi on je rojen Slovenec, pa žalibog Slovencem nasprotnik. Naj bo tedaj še tako dober gospodar, naj tudi ima lepo domačijo, naš mož vendar ni. Mi si moramo izbrati za župana takega moža, kateri bo imel več ljubezni za slovenskega kmeta, kakor za nemško-liberalno gospodo.

Iz Borovelj. (O puškarski zvezi.) Že večkrat ste pisali v „Miru“, naj bi puškarji napravili kompanijo, da bi ne bilo toliko prodajalcev, ampak puškarska kompanija ali zveza naj bi sama prodajala vse Borovske puške, puškarjem pa naj bi v gotovem denarju izplačevala vsaki kos, ki ga vsak naredi in prinese v skupni magazin. Misel se nekterim dopade, drugi pa omahujejo in pravijo, da zveza ne bo dobila potrebnega denarja. S cincajem in omahovanjem pa se nič ne opravi. V naših časih le združena moč kaj premore, posamičnega človeka kmalo potlačijo, posebno če ima le malo kapitala. Še veliki bogatini delajo zveze in ustanovljajo društva na delnice ali akcije, da zidajo železnice, fužine, rudokope itd. Povsod se delajo velike tovarne, vse se izdeluje na debelo. Proti takej sili posamičen človek nič ne premore. To so sprevideli že povsodi, zato delajo posojilnice, obrtne družbe, gospodarske zveze itd. Vse take naprave imajo namen, da se več malih gospodarjev združeno močjo brani proti sili velikega kapitala, ki hoče vse spraviti pod svojo oblast.

Tako so v Vrdeli pri Trstu napravili obrtno društvo, da združeno močjo prevzemajo zidanje hiš (tam je veliko zidarjev), da odpirajo gostilnice itd. V Štanjelu na Krasu pa so nedavno ustanovili vinorejsko društvo. Društvo bo vino kupovalo od vseh sosedov in društvo ga bo tudi prodajalo. V sili bo društvo gospodarjem posojevalo tudi denar. Tako nobeden ne bo prišel v tako zadrego, da bi moral vino skoraj zastonj dati, kedar ga sila prižene. Do zdaj se je mnogim tako godilo; že vigredi so za slepo ceno morali prodajati vino, ki še pridelano ni bilo. Zdaj bo našel pa vsak pomoč pri društvu. Tudi bo društvo kupovalo in gospodarjem zastonj dajalo boljše trte, da se vino pošlatni in podraži. Tako je upati, da si bojo pomagali z združeno močjo. Borovci, le dobro to premislite in storite tudi tako.

Iz Kloštra pri Grebinju. (Kaj zna liberalen župan. — Kaj znajo naši šo-

larji. — Narobe svet. — Tobakarija. — Toča.) Nekega kmeta pri nas so prišli tirjat za občinski davek. On ni imel kje vzeti denarja in je šel župana prosit, naj čaka nekaj dni, da mu ne bo treba prodajati krave zavolj občinskega davka. Pa kaj mu odgovori liberalni župan: „Pojdi k župniku, saj si njega volil, naj ti pa on pomaga!“ Prašam, kaj ima volitev opraviti z davkom? Ja, čudno ljubezen imajo liberalni župani do nas kmetov! Zato vas prosim, kmetje, in rotim, ne volite nemških liberalcev za župane!

Malo prida so tudi naše liberalne šole. Nekdanji ajdovski otroci so stare ljudi v časti imeli, naši tega ne poznajo. Če pa tacega fantička prašas: „Kaj znaš? kaj si se že naučil?“ ne ve povedati ničesar.

Še pastirji, ki šole niso videli, obnašajo se bolj lepo. Nedavno sem na planini srečal pastirja in ga prašal za pot. Prijazno mi je odgovoril in mi pokazal pravo pot. Ali ni to narobe svet, da so pastirji bolj lepo učeni, kakor šolarji?

Nedavno sem videl triletnega dečka cigaro kaditi. Ko se temu čudim, reče mi njegova mati: „Tobak mu nič ne stori, saj ga zna tudi žvekati.“ Neki sosed pa mi reče: „Kaj se boš čudil, saj pri nas kadi že vsaka baba!“

Lani nam je toča pobila, letos pa spet! Kaj bomo počeli? Pa Bog že ve, zakaj nas tepe.

Iz Šmihela pri Pliberci. (Vse prošnje so bobobsteno!) Že pred več leti je prosil krajni šolski svet Šmihelski, naj bi se otroci v tukajšnji šoli poučevali v domačem, slovenskem jeziku. Deželni šolski svet v Celovcu pa nas ni uslišal. Mi pa nismo še obupali. 8. jul. 1884 smo se obrnili naravnost do vis. naučnega ministerstva. Te dni smo dobili kratek odgovor: „..... hat keine Folge zu leisten befunden.“ Zakaj so nam prošnjo odbili tudi na Dunaju, tega v odgovoru ne najdemo. Kaj nam je zdaj storiti?

(Poskusite še s prošnjo na državni zbor. Peticijski odsek pretresuje vsako prošnjo. Opozorujemo na Celovški dopis o tej zadevi, ki ga berete v današnji številki. Op. vredništva.)

Iz Možice. (Cerkvena slovesnost.) 26. julija obhajali smo praznik našega farnega patrona sv. Jakoba. Kakor že večkrat prej, peli so tudi na ta dan latinsko sv. mašo od Schweitzerja. Akoravno gre pri nas zelo težavno, ker imamo samo troje pevk, vendar s pomočjo izurjenega orgljava in obče znanega pevca gosp. F. Kormanana tukajšnjega župnika, izpeljali so jo s tem malim številom prav izvrstno. Sploh bi bilo želeli, da bi se s cerkvenim petjem bolj strogo postopalo in da bi že enkrat nehale nespodobne poskočnice.

Iz spodnje Idrije. (Toča. Boljši zrak. Volitev.) Dne 8. avgusta so se že dopoldne prikazali nad nami hudi oblaki, pa veter jih je prepodil v Tolminski kraj, kjer so več občin posuli s točo. Popoldne pa se nakopičijo pri nas spet temnorjavni oblaki, čuje se močno šumenje, in proti štirim se vsuje toča, ki nam je pokončala naše pridelke, posebno po hribih, kjer ni bilo še požeto.

Odkar so v Idriji tako imenovane mufelpeči podrli, imamo boljši zrak v spodnji Idriji. Koze se nam spet redijo in mečejo žive

kozliče, ki nam tudi ostanejo. Prej je bil, kakor veste, od živega srebra tako strupen zrak, da so prišli živinski mladiči ali mrtvi na svet, ali pa so kmalo poginili.

Pri zadnji volitvi za deželni zbor so Iderčani enoglasno izvolili slovenskega kandidata gosp. učitelja Stegnarja.

Iz Gorenjskega. (Nekaj o šolarjih.) Pri vas na Koroškem je marsikaj narobe. Pa nekaj se mi je dopadlo pri vas: Večkrat pridem po kupčijah na Koroško, in to se mi zelo dopade, da šolarji tujega človeka lepo pozdravljajo in spodobno grejo mimo njega. Pri nas na Gorenjskem pa tega ni; pogosto se šolarji še spakujejo popotnikom ali pa še kamne mečejo za njim! Ne vem, kdo je tega kriv? Ali imajo učitelji otroke premalo v strahu, ali pa so starejši tako zanikerni, da ne kaznujejo neporednih fantalinov. Ta reč je vredna, da se dobro premisli, posebno v učiteljskih krogih!

Iz spodnje Štajerske. (Pisava slovenskih imen.) Nemškutarji in liberalci na Štajerskem in Koroškem se jezijo, da pišejo gg. župniki slovenska imena s slovenskim pravopisom. Štajerski deželni odbor je tožil slov. župnike pri deželni vladi in trdil, da oni nemška imena preobračajo na slovensko. Deželna vlada pa je ukazala, da se morajo matrike pisati po nemško. Če se pa prav matrike pišejo po nemško, imena se bojo menda vendar smela pisati tako kakor je prav in pametno? Nemškoliberalci so se ve da tako nevedni, da trdijo, da so imena kakor „Urschitz, Rabitsch itd.“ nemška (!) in da se morajo pisati z nemškim pravopisom. Kaj pa je „Uršič“? To je „Urhov sin“. In kaj je „Rabič“? To ni nič drugega kakor „vrabič“ ali „vrabec“, po nemško „Spatz“ ali „Sperling“. Župniki tedaj prav pišejo, ako pišejo „Vrabič“ in „Uršič“, in le nemški uradniki so popačili naša imena! In glejte narobe-svet: zdaj pravijo, da je to prav, kakor je popačeno, in da je to popačevanje, ako se imena pišejo prav in po pameti! Ti ljudje spoštujejo vse druge jezike in pišejo „Moreau“ po francozsko, „Minghetti“ po laško, „Tisza“ po madjarsko, samo slovenskega pravopisa nočejo poznati! Če jim to obvelja, potem trd Slovenec še svojega imena brati ne bo mogel. Bral bo „Urs-hitec“.

Kaj dela politika.

Čuje se, da se državni zbor snide konec septembra; prestolni govor bo 26. septembra.

Na Češkem je prišlo do tepežev med Nemci in Slovani. V Kraljevem Dvoru je bilo s kamni ranjenih kakih deset Nemcev, en Čeh pa z nožem. Blizo Liberca so bili pa trije Čehi z noži ranjeni. Od kodi pride to sovražstvo med narodi, ki so prej mirno skupaj živeli? Vereni, in krščanske ljubezni ni več; namesto da bi pustili vsakemu svoje, mislijo in govorijo kričači le o tem, kako bi potlačili druge narode in jim vzeli njih pravice. Nemškoliberalni listi so dosti pripomogli, da so narodi tako razdraženi, zdaj pa pišejo, da mora minister Taaffe odstopiti, ker ne more napraviti miru in sprave med narodi. Naj-

več prepira in zdražbe pa naredijo ravno nemški šulferajnovci. —

Na Ogerskem liberalci slabo gospodarijo. Samo v prvih treh mescih tega leta je ogerski denarni minister na posodo vzel 51 milijonov; zraven tega je prodal pa še za 8 milijonov državnih posestev. Za Jude je tam dobro; pri takih posojilih in pri nakupu takih državnih posestev delajo lepe dobičke; ljudstvo pa se pogrezuje v čedalje hujšo revščino.

Prusi so začeli izganjati iz svojih dežel vse Poljake in Jude, ki niso tam domačini, ampak so prišli iskat le dela ali kupčije. Izgnali so jih bojda že 30.000, največ čez rusko, nekaj pa tudi čez našo mejo. Zdaj se pa sliši, da bojo tudi Rusi začeli Nemce izganjati iz svoje dežele. To so čudne reči, in ne vemo, kaj pomenjajo?

Med Nemci in Španci je navstal prepir. Nemci so zasedli takoimenovane Karolinske otoke na širokem morji. Španci pa pravijo: „Ti otoki so naši, pustite jih pri miru“. Bizmark pa pravi, da ni res, in da otoki do zdaj niso imeli nobenega gospodarja. Španci so vsi po koncu zavolj tega in ljudstvo preti Nemcem z vojsko. Bomo videli, kaj pride iz tega!

Gospodarske stvari.

Ne pozabimo senožet!

(Iz „Novic“.)

(Dalje.)

In kaj ima storiti dober gospodar, da reši sebi ali vsaj kraju velike množine po vodi redno odhajajočega gnoja?

Vsak gospodar ve, da je za take hudournike na več krajih treba visokega, dobro ograjenega odtoka, koncu njega prostorne jame, iz ktere se ima po vsakem deževji odstraniti došli dobri gnoj, do kterega tak gospodar pride brez truda, brez troškov, in gnoj, ki vse druge prekosi po dobroti, posebno za gnojenje travnikov. Takega gnoja žalibog naši gospodarji še mnogo puščajo memo svojih senožet in drugega polja splavati po vodi.

Ne zamudite tedaj povsod, kjerkoli memo vaših zemljišč priteka hudournik, ki prinaša kolikor toliko gnoja, prestreči ga z močnim jezom in prisiliti ga, da vam pušča vsaj večji del gnoja v prostorni jami! Prepričali se bodete prvo leto, da se vam mali vaš trud bogato povračuje, in ne dvomim, da bo vaš dober izgled k enakemu ravnanju napeljal vse sosede.

Zapreke rodovitnosti so po naravi in legi senožeti različne, mnogo se jih dá odstraniti, mnogo celo ne. — O zaprekah rodovitnosti, ktere celoti ali obstanku senožet preté, kakor: dereče vode, ktere odtrgavajo, ali plazovi, ki posipajo velike dele senožeti, ni treba tukaj obširneje govoriti, ker so to nevarnosti, kterim nasproti se tudi sicer manj skrben lastnik gane in brambe poskuša, ako ne presega njegovih moči.

Drugače je pa, ako dereče vode ali plazovi preté uničiti cele skupine bodi si senožeti ali drugega polja, včasih tudi celih vasi. V takih prilikah treba je v pravem času misliti na skupno brambo

po dobrem prevdarku skušenih strokovnjakov; o takih prilikah pa je treba, ako bi stroški in delo presevalo moči prizadetih, za časa obrniti se do občinskih, okrajnih, deželnih ali celo državnih oblastnij za pomoč; tako pot nastopilo je že mnogo posestnikov različnih krajev — zadnji čas izrekoma posestniki vipavske doline — z dobrim vspehom.

(Konec pride.)

Za poduk in kratek čas.

Stari in novi čas.

(Konec.)

Kam nas pelje Bog?

Zadnjič smo rekli, da nas sili Bog k spoznanju. Kaj pa hoče s tem doseči? Bolj ko bomo spoznali Boga, rajši ga bomo ubogali, rajši spolnovali njegove zapovedi, — ne iz sile in nevoljno, — ampak radovoljno, ker nas spoznanje uči, da je to le naša časna in večna sreča, ako se ravnamo po volji Božji. Veče ko je naše spoznanje, večja je tudi ljubezen do Boga, in Bog hoče, da postanemo popolni kristjani, to je taki, ki prav delajo iz ljubezni do Boga, ne samo iz strahu pred Njim.

Iz mnogih družih vzemimo le en sam izgled. Mi vsi vemo, da je nezmernost greh. Tudi to vemo, da je nekatere dni v letu post, da ne smemo preveč ali pa vsaj mesa ne uživati. Da je nezmernost škodljiva našemu zdravju, to še vsak previdi. Pa le post, post, ta se mnogim ljudem zdi kaj nepotreben in nadležan. Tisti, ki imajo še kaj vere, se postijo, pa mnogi le z nevoljo in neradi. Današnji učenjaki pa so dokazali, da ni zdravo za človeka, če zmirom meso je, ker to dela prevroč kri; dokazali so, da človek prav lahko živi brez mesa in da je še bolj zdrav, ko mesojedec. Tudi je tak človek, ki se včasih posti, bolj močen in trden, kakor tisti, ki svojemu telesu nikoli nič ne odreče. Vse to dokazujejo brezverni učenjaki, tako da morajo brezverci sami pričati, kako modra je naša vera. Oni nas učijo spoznavati, da nas vera s postom ne trpinči, ampak da je post našemu zdravju zelo koristen in potreben. Ako pa to spoznamo, postili se bomo radi in z veseljem, ne pa z nevoljo in godrnjanjem. Tako bomo zapoved Božjo spolnovali radovoljno. Pa tudi pri drugih zapovedih se kaže, da so le nam v korist, ne pa v nadlego. Sedmi dan, t. j. v nedeljo počivati je našemu telesu tudi silno ugodno in potrebno; to pričajo tudi učenjaki, ki so prej smešili našo vero.

Naj tedaj učenjaki le preišlujejo in preiskujejo, zoper svojo voljo bodo morali pričati, da so zapovedi naše vere zelo modre, tedaj Božje. Ko pa ljudje to spoznajo, spolnovali bojo zapovedi z veseljem; ne bo jih treba z bičem priganjati k dobremu, ubogali bojo radi in prostovoljno. Ali ne bo to lep čas? To prostovoljno spolnovanje Božjih zapovedi pa se imenuje „krščanska svoboda.“

Kriva je tedaj misel, da v krščanstvu ni napredka. Ako našo vero in njene modre zapovedi bolj in bolj spoznamo, to je velik napredek. Ako smo prej ubogali le bolj iz sile, zdaj pa iz spoznanja, ker sami sprevidimo, da je to v korist duši in telesu, to je velik napredek. Ako smo prej dobro delali iz strahu pred Bogom, zdaj pa iz ljubezni do Boga, to je silno velik napredek. Ne bojmo se tedaj učenosti in posvetnih učenjakov. Oni ne bojo podrli naše sv. vere, ampak oni jo bojo še le bolj utrdili in spričali. Po različnih zmotah prišli bojo nazadnje vendar do spoznanja, da je vse resnica in da je vse v našo dušno in telesno korist, kar naš uči sv. krščansko-katoliška vera. Bolj ko se to spoznanje razširi, pristopili bojo h Kristusu tudi tisti omikani ljudje, ki so zapeljani po zmotah učenjakov odstopili od vere; se ve da le taki, ki so nepoplačena srca, — hudobno srce ne najde milosti sv. vere. Zdaj živimo v hudem času vrenja, ko se stari čas predeluje v novi čas. Tisti ki to doživijo, videli pa bojo nov, lepši čas, videli bojo zmago Kristusovo nad zmotami človeškega duha, čas spoznanja Božjega in krščanske svobode.

Smešničar.

Nekdo je prašal modrijana: „Kako je to, princ sme postati kralj že s štirinajstim letom, oženiti se pa ne sme pred osemnajstim letom?“ — „To ni nič čudnega“, reče modrijan, „saj kraljestvo vladati je veliko lažje, kakor žensko.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Celovec se je lepo okrasil za sprejem svitelega cesarja. Neštevilna množica ljudstva je z glasnimi „živio“- in „hoch“-klici pozdravila vladarja, ko je prihajal v mesto. Cesar so prišli največ zavolj vojaških vaj in razstavo gledat. Iz Ljubljane, Gradca, Maribora, Celja in Primorja prišli so vojaki v našo deželo, da bojo po hribih in ravninah spodnje-koroških pokazali, kako so izučeni v vojaški službi. — Živinsko razstavo, ki smo jo videli v Celovcu med 28. in 31. avg., hvalijo vsi ljudje. S svojo živino se smejo Korošci res ponašati! Se ve da so pa tudi kraji, posebno med Slovenci, kjer imajo prav borno in zanikerno živino; take se ve da ne pripeljejo na razstavo. — Ob času živinske razstave smo imeli visoke goste v Celovcu: Nj. vis. nadvojvodo Karola Ludvika, in ministra grofa Falkenhaina. — Nek mlečnobradi peroprask napada v Belaškem lističu „Kärntner Allgemeine Zeitung“ koroške rodoljube zavolj knjižice „die Kärntner Slovenen“. Pogreva in prežvekuje stare nemškutarske laži in čenče, da res ni vredno kaj odgovoriti na to. Vrednika Haderlapa imenuje „privandranega Kranjca“. Vidi se, da ta fanté (Lakner po imenu) ni dosti študiral, ker še ne vé, da je Železna Kapla na Koroškem, ne pa na Kranjskem. Sicer pa ni nobena sramota, če je kdo na Kranjskem rojen. Sra-

mota je le to, če kdo po časnikih take reči čveka, ki niso resnične. — V Celovcu je v barvarskem bednju utonil 53letni delavec Jezeršek. Bil je iz Loke na Kranjskem doma. — Dne 19. avg. je toča potolkla tudi okoli Svinca. Letos je hudo za Korošce. Kar je pustila suša, pokončala je v mnogih krajih še toča. — Veseli nas Korošce, da so slovenski popotniki v Pragi napravili našemu rojaku Matiji Majarju slovesen banket (častno večerjo). — Oblaki so se vtrgali nad Rajbelnom, in povodenj je naredila veliko škode. — Taka se je zgodila tudi v zgornji Zilski dolini. Voda je odnesla mnogo tistih novih stavb in jezov, s katerimi so mislili ukrotiti Zilo in njene pritoke. — Okoli Pliberka in Libelči je pa razsajala toča. Letos pa res toča hudo gospodari na Koroškem. Pravično bi bilo, da bi se takim odpisali davki.

Na Kranjskem. Silno hud vihar so imeli pred kratkim v Ljubljani in okolici. Trgal je strehe in lomil drevesa; še konje in vozove je metal raz ceste v jarek (graben). Škode je veliko. — Medveda ustrelil je gozdar Skopil blizu Pogorela na Dolenjskem. — Oblaki so se vtrgali nad Vipavsko dolino. Hitro je bilo vse v vodi. Odnese je voda več mlinov in precej živine. Škoda na polji je silno velika. — V Popovem pri Tržiču je trem kmetom vse zgorelo. Zažgala sta dva potepuha, eden 17, drugi 12 let star! Oj, g. dr. Wrann, kako lepo se svet razvija! — Za gimn. profesorja pride v Ljubljano g. Anton Kaspert iz Gradca. — Prebivalec Krškega okraja, koder je pobila toča, podarili so svitli cesar 3000 gld. — Po Kočevskem okraju naredila je toča veliko škode. — V Kranjski gori bo 12. okt. razstava goveje živine.

* Banka „Slavija“ nam je poslala svoje poslovno poročilo za leto 1884.

Prepričali smo se iz njega, da je tudi v preteklem letu prav sijajno napredovala in si pridobila splošno zaupanje po vsej naši državi.

Članov je štela koncem preteklega leta 206.587. Njene poroštvene in rezervne zaloge so znašale 6,520.517 gold. 97 kr., efektno premoženje pa 6,346.551 gld. 9 kr. Za škode je izplačala svojim članom od leta 1869 — torej v šestnajstih letih svojega obstoja — zares lepo svoto **9,180.801 gld. 14 kr.**

Mi se iz srca veselimo, da ta slavjanska banka tako lepo napreduje.

Na Štajerske m: Celjski nemškutarji so iz nemškega prestavili neke bukvice pod imenom „resne besede o nemškem šolskem društvu“, kjer na vso moč hvalijo nemški šulferajn! Zraven so še pristavili, da je bukvice spisal neki duhovnik. To pa že ni res! Slovenci, če vam tiste bukvice v roke pridejo, vrzite jih v peč! To je ravno tako maslo, kakor „Kmetijski prijatelj“. — Po spodnjem Štajerskem je bila letos huda suša. Okoli Pilštanja šest tednov ni bilo deža.

Na Primorskem: Cesarevna Štefanija biva zdaj v gradu Miramaru pri Trstu. Ko se je v prvič prikazala v Trstu, pozdravila jo je velika množica ljudstva z velikim navdušenjem. — Goriška ljudska posojilnica toži, da jej zmanjkuje denarja; isto tožbo slišimo tudi od nekterih posojilnic. Tega je kriva le slovenska malomarnost. Za hranilnice imajo naši ljudje denarja zadosti. Naj se dela na to, da bodo

taki svoj denar iz hranilnic vzeli in izročili domačim zavodom. Narodnjaki naj dajo prvi dober izgled! — 23. avg. je slovensko delavsko društvo v Trstu slovesno obhajalo rojstni dan svojega pokrovitelja cesarjeviča Rudolfa. — V Ajševici so nekteri mladi laški študenti slovenskim fantom sneli z drevesa slovensko zastavo. Fantje so potem gospodiče nekoliko nakresali, in zdaj je velika preiskava zavolj tega. 12 fantov so menda že zaprli. — V Podgradu napravili so okrajno gospodarsko zadrugo. — V Sežani so si napravili pevsko društvo. — Privatno šolo za deklice so napravili Goriški Slovenci. Odpre se 1. oktobra t. l.

Druge avstrijske dežele. V Kromerizu na Moravskem, kjer sta se snidla naš cesar in ruski cesar, je bilo dobro za tiste, ki so imeli pri tem kaj opraviti, da so cesarjema postregli. Žandarjem je dal naš cesar 2000 gld. ruski cesar pa 400 cekinov. Ruski cesar je nadalje podaril 1000 cekinov tistim služabnikom, ki so v gradu stregli, 100 cekinov poštnim uradnikom, 300 cekinov Kromerižkim revežem, 25 cekinov redarjem (policajem), briljanten prstan policijskemu svetovalcu Stehlingu, red sv. Stanislava policijskemu koncipistu Pompeju in mestnemu odborniku Kulpu. Tudi več železniških uradnikov je dobilo ruske redove. Naš cesar pa so dali gozdarju Jakeljnu zlati križ s krono, uradniku Chalupu briljantno nprsnico, inženirju Kibastu in nadzorniku Veseliju briljantne prstane, vrtnarju Bilčiku briljantno nprsnico, lovcem 100 cekinov, mestnim revežem 400 gld., veteranom 200 gld. — Velike vojaške vaje so bile zdaj pri Plznu na Češkem, v kratkem boju pa pri Požegi na Hrvaškem. Svitli cesar so si ali si bojo ogledali vse te vaje. — Slovenske romarje, ki so šli v Prago in na Velehrad, sprejeli so češki bratje povsod prav lepo in navdušeno, posebno na Dunaji, v Brnu, v Kolinu in v Pragi. — Na Hrvaškem se močno govori, da bi se zidala železnica iz Siska do Karlovca. Ako se zida dolenjska železnica do Karlovca, potem bi dobila Ljubljana naravno zvezo z Bosno, ker od Siska ni daleč tje. — V Lepovini na Hrvaškem so našli pastirji pisker pod zemljo, v katerem je bilo 1000 cekinov. Krava je z rogom brskala po prsti in cekine odkrila. — V Ljubešici pri Varaždinskih toplicah na Hrvaškem je pogorelo 143 hiš in 292 gospodarskih poslopij. 1100 ljudi je brez strehe. Škode je 135.000 gld.

Tu je dežele. V Kolinu na Reni ste se porldri dve hiši. 7 ljudi je mrtvih, 33 ranjenih. — Pri Florenci na Laškem se je vžgala in razletela tovarna za smodnik (purbel). Trije delavci so mrtvi ostali, 12 je težko ranjenih. — Po vseh laških ječah imajo zdaj 400 na smrt obsojenih hudodelcev. Tako žalosten je „razvoj“ našega liberalnega časa, kateri je tako k srcu prirastel dr. Wrannu! — Mehikanci so svoje dni pregnali usmiljene sestre. Zdaj pa razsajajo v Mehiki kužne bolezni, in ljudje si želijo usmiljene sestre nazaj. — Srbska vlada išče izurjenih godcev za vojaške godbe. Do zdaj namreč srbski vojaki niso imeli godbe. — V Villefranche na Francozskem so 40 otrokom „koze“ stavili, pa v 48 urah je umrlo 9 teh otrok! — Na Bavarskem so zaprli že veliko pivovarjev, ker so kuhali pivo (ol) iz slabih tvarin. Zdaj imajo strah, kuhajo dobro pivo. Bavarsko pivo je prišlo spet v

dobro ime, in veliko se ga proda v tuje dežele. Tudi pri nas bi bilo potrebno, da se kaznujejo tisti, ki pačijo vino ali kuhajo slabo pivo.

Drobtince. Veliko kačo ubili so nedavno v Jeli Čerigajski v Hercegovini. Kakor piše „N. Hereg. Bosiljak“ videli so jo pastirji večkrat v gozdu, pa se je niso upali. Ko so to doma povedali, šlo je par pogumnih mož nad njo in posrečilo se jim je, da so jo dobili in ubili. Bila je 3 metre dolga, čez trebuh je merila 47 centimetrov, tehtala pa je 20 ok, to je blizu 26 kilogramov. Takim kačam se pravi v Hercegovini „Krovosac.“

* Pravi prijatelj revežev, drugi Vincencij Pavlanski je brez dvoma Napoljski nadškof Sanfelice. Poročali smo že, kako je za časa kolere obiskoval bolnišnice in tolažil umirajoče brez skrbi zase, kar je izvabilo občudovanje pri največjih nasprotnikih osebnih krščanstva. Znano je tudi, kako pohvalno se je kralj izekel o njegovi ljubezni do revežev in njegovi požrtovalnosti. Najlepši dokaz njegove usmiljenosti je pa to-le poročilo: Ko je nadškof zvedel, kaka nesreča je zadela Katanijo, bi rad pomagal ondotnim revežem. Ali kaj storiti, ker ni imel nič denarja, kterege je vsega razdelil med Napoljske reveže. Vzel je s prsi svoj prekrasni zlati križ in ga poslal nesrečnežem v Katanijo. Ta čin je pa ganil srca ondotnih bogatejših občanov, tako da so v kratkem zložili 2000 frankov, ktere so v imenu Napoljskega nadškofa darovali revežem, naprsni križ mu pa nazaj poslali.

Die Kärntner Slovenen.

Ihre nationalen Verhältnisse und Bestrebungen.

Verlegt und herausgegeben von

Filip Haderlap.

Ta knjižica je prišla ravnokar na svitlo in popisuje, koliko je koroških Slovencev, kako so na slabem pri volilni pravici za deželni in državni zbor, kako hudo se jim godi v šolah, kaj želijo gledé uradnij, pošt in železnic, kako hudo jih stiska nova gozdna postava, in kako bi se dala omejiti žganjarska kuga na Koroškem. Knjižica je zato pisana v nemškem jeziku, da bojo tudi ministri na Dunaji, državni poslanci drugih narodov in tudi mnogi pravični Nemci zvedeli, kako se godi koroškim Slovenceem.

Poslali smo jo mnogim vredništvom slovenskih, nemških, čeških, hrvaških in poljskih časnikov; in poslali jo bomo, ko se snide državni zbor, tudi poslancem konservativne in Coroninijeve stranke. Da pa založnik ne bo na škodi, prosimo vse č. rodoljube, naj se na knjižico pridno naročujejo. Pri vredništvu velja knjižica 20 kr., po pošti 22 kr.

Učenec, ki zna nemško in slovensko, ter se sprejme se v našo prodajalnico za tržaško (spece-rijsko) blago.

Ign. Tschauner,

kramarske ulice št. 10 pri „belem golobu“ v Celovcu.

France Blaznik, slikar v Celovcu (šolske ulice 17) se priporoča č. duhovščini za napravo novih oltarnih slik, križevih potov, Božjih grobov in tudi freško-malarij na zid. Tudi popravlja stare podobe; nareja slikarije v kapelicah, na križih, hišah itd. Vse po najnižji ceni.

Lepo posestvo na slovenskem Koroškem, vkrasni legi je na prodaj. Ima lepo pohištvo s čisto novim hlevom, okoli 60 oralov zemlje, njive, travniki, gozd. Voda napeljana skozi kuhinjo, hlev in na travnik. Veliko mladega sadja. Se proda le zavolj tega, ker ima gospodar preobilno drugih opravkov v mestu in se ne more na kmetiji muditi. Cena je 13.000 gld., od kterih se mora najmenj 8 do 9000 precej v gotovini odšteti. Več se izvé pri vredništvu „Mira.“

Franc Rudholzer, urar v Celovcu na Leonove bukvarne, prodaja in popravlja vsake sorte zlate in srebrne žepne ure, drage ali dober kup, kakor kdo želi; potem ure na stene v izbah in za kuhinje. Zaloga je zmirom velika, da si vsak izbere, kar mu dopade. — Ure se popravljajo po ceni in dobro.

Loterijske srečke

od 5. septembra.

Gradec	72	45	9	79	18
Dunaj	85	71	13	3	73

Tržna cena v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	—	6	50
rž	4	—	5	25
ječmen	3	70	4	75
oves	2	20	3	—
hejda	4	20	5	25
turšica	4	80	6	25
pšeno	—	—	—	—
proso	—	—	—	—
grah	—	—	—	—
leča	—	—	—	—
fižol	—	—	—	—
krompir	—	—	1	30
			na kilo	
			gld.	kr.
goveje meso			—	60
telečeje meso			—	66
svinjsko meso			—	70
koštrunovo			—	44
maslo			1	—
puter			—	94
prekajen špeh			—	82
frišen špeh			—	70
mast			—	74
100 kil sena			2	10
100 kil slame			1	70
100 kil deteljnega semena			—	—